

Minyons escoltes

guies sant Jordi

FOCA 1977-78
Fitxa nº 3
Branca Llobatons/Daines

LA INFANCIA (ASPECTES PSICOLÒGICS)

1. Desenvolupament del cos i canvis biològics.
2. Desenvolupament de la intel·ligència, aprenentatges i interessos.
3. Desenvolupament de la personalitat, afectivitat i emocions.
4. Desenvolupament de la sociabilitat. El grup.

1. Desenvolupament del cos i canvis biològics

Entre els 7 i els 11 anys no hi ha, normalment, canvis biològics. El creixement del cos és harmònic fins a la pubertat.

Entre els 6 i els 12 anys s'enforteixen molt els múscles: la força física es dobla.

Es desenvolupa molt la coordinació i la precisió dels moviments i l'habilitat manual.

- Els nens i les nenes són molt actius, com si tinguessin necessitat de moure's contínuament.

És l'exercici que necessiten per desenvolupar força i habilitat.

Cal tenir-ho en compte per contribuir, mitjançant jocs de força, de velocitat, de resistència, de salt, de precisió, de traça, etc. al desenvolupament bàsic del seu organisme.

El desenvolupament del sistema nerviós central fa que, normalment, els nens vagin assolint:

- la ja esmentada coordinació de moviments: que vol dir coordinació dels ulls amb la mà o els peus, l'harmonia dels moviments difícils i complexos, etc...
- el predomini d'una meitat del cos sobre l'altra: el fet que ja siguin dretans o esquerrans, que és bó que siguin una cosa a l'altra.
- que sàpiguen orientar-se sabent on tenen la dreta i l'esquerra.

Si no tenen ben resoltos aquests aspectes als 8 anys, pot ser convenient preocupar-se'n.

2. Desenvolupament de la intel·ligència, aprenentatges, interessos

- Cap als 7 anys les accions físiques van adquirint un complement d'operacions mentals.

Les operacions mentals dels nens es limiten a coses concretes: a coses que han fet, que han vist, han comprovat o poden recordar.

Per això se'n diu operacions lògiques concretes. Són diferents de les operacions lògiques abstractes; els nens només poden operar mentalment amb coses que han experimentat.

- Els nens no poden pensar sobre coses suposades.

Qualsevol raonament que es faci amb ells ha de partir de l'experiència o de coses concretes que tenen al davant o que poden recordar.

- Les operacions mentals que fan els nens a l'edat de Llobatons/ Daines són les següents:

- . saben classificar coses en grups diferents (és a dir, saben establir unes categories lògiques que diferenciïn unes coses de les altres i saben agrupar les coses que s'assemblen).
 - . saben ordenar les coses semblants segons les seves característiques físiques; per exemple ordenar de gran a petit uns quants bastons, poden fer-ho també pel pes, el volum, la intensitat del color, etc...
 - . això vol dir que saben comparar les qualitats dels objectes.
 - . també saben comparar quantitats i saben on n'hi ha més i on n'hi ha menys.
 - . això vol dir que tenen una noció del que és el nombre.
- Altres operacions mentals que poden realitzar, sobre el món real i concret que poden veure, són:
- . començar a explicar relacions de causa a efecte entre fenòmens, sempre i quan aquestes relacions no siguin massa complicades.
 - . saben establir relacions espacials: prop-lluny, dalt-baix, dintre-fora, enmig, etc...
 - . això els permet de reconèixer itineraris i saber tornar per un camí que han fet d'anada (pot semblar estrany, però per a un petitó, el camí d'anada a l'escola és diferent del de tornada).
 - . saben establir relacions temporals: abans-després (passat-present, futur), però els costa fer comparacions massa complicades: recorden el passat i, amb feina, conceben l'esdevenidor.

Per això tenen dificultats per a fer previsions, per a anticipar-se als esdeveniments que encara no han succeït; i si anticipen quelcom, és només amb la imaginació.

- . Adoneu-vos que el món mental dels nens és encara força restringit i que, per aquest motiu, molt sovint no poden entendre del tot algunes de les coses que als grans ens semblen molt evidents.

És molt important fer-se càrrec que només poden generar idees a partir de coses concretes, a partir de situacions que han viscut.

Amb tot i això, també s'ha de dir que sovint, molt sovint, fan coses sense entendre-les, pel fet que els hi hagin dit els grans en qui confien. Però això no vol dir que sàpiguen perquè ho fan.

- Aquestes habilitats intel·lectuals que van desenvolupant-se els permeten d'organitzar-se la seva activitat personal; per ex.:
 - . fer-se la motxilla i tenir la roba endreçada.
 - . ordenar una sèrie d'operacions manuals per a construir quelcom.
 - . saber destriar els materials que necessiten per a una construcció.

Però, en canvi, tenen més dificultat per a fer-ho conjuntament amb els altres nens. Aquesta dificultat va superant-se poc a poc i sol ésser ben resolta cap als 9-10 anys.

- Realitzen els aprenentatges fonamentals de la cultura del lloc on viuen: aprenen a llegir, escriure, calcular..., cada vegada més ràpidament i amb més precisió.

També aprenen a utilitzar els transports públics, a desplaçar-se per la vila, reconeixen carrers i places, horaris i programacions de televisió, normes bàsiques de la vida ciutadana, etc...

- . Naturalment no tots els nens ho fan al mateix temps ni tant ben fet els uns com els altres.

És important vigilar els nens que es retarden en aquests aprenentatges.

- . perquè deixant de banda que el retard pot ésser símptoma d'una deficiència profunda els provoca sentiments d'inferioritat.

És molt important fer que s'espavilin, que no s'adormin en falses incapacitats.

- Els llobatons/daines s'interessen per quasi totes les coses d'aquest món, però la seva activitat fonamental és el joc, un joc d'exploració de la realitat.

- Entre els interessos d'aquesta edat, són remarcables:

- . jugar amb aigua, sorra, fang, fustes, troncs, pedres.

- . realitzar construccions amb aquests elements.

- . construir-se cabanes, racons, amagatalls on jugar a aventures imaginàries.

- . escoltar contes, més o menys reals, més o menys imaginaris, que els donin argument per als seus jocs o treballs.

- . fer representacions sobre contes, improvisacions, jugar a "famílies" (els petits i les noies), "cow-boys", "polis", (els nois).

- . jugar amb ninos, "madelmans" figuretes, etc... si pot ésser en escenaris naturals, (terra, herba, aigua, etc...); nois i noies difereixen.

- . córrer, saltar, fer equilibris, amagar-se; nois i noies ho fan de formes diferents.

- . fer petites expedicions per a explorar coses desconegudes i, si pot ser, prohibides; sobretot els nois.

- . dels jocs esportius els agrada, a més a més de competir, que hi hagi unes regles i que els Caps diguin quines han de ser perquè tothom compleixi igual.

- . als jocs de taula hi juguen, però fiant-se de la bona sort, sense tenir una estratègia lògica.

- . els més grans tenen "hobbies personals" i comencen a especialitzar-s'hi; els nois tenen "hobbies" més tècnics i les noies més artesans.
- . els jocs, en aquesta edat, són de tres menes
 - . de manipulació, sorra i aigua, etc.. que suposin habilitat manual.
 - . de representació, imitació, imaginació.
 - . de competició: i va bé que competeixin (aprenen que hi ha normes i han de posar-se d'acord), però sense premis ni beques; el sol fet de competir ja és una satisfacció i guanyar encara més.

3. Desenvolupament de la personalitat, afectivitat i emocions.

- Els llobatons/daines tenen ja establerta una diferenciació entre el seu "jo" i el món real.

Això pot semblar-nos natural, però hem de pensar que els petits no diferencien gaire entre ells mateixos i les altres persones o coses.

- Aquesta diferenciació entre el "jo" i "les altres coses", fa que es reconeguin a sí mateixos com a diferents dels altres i que, poc a poc, vagin afirmant la seva personalitat, que vulguin ésser "ells".
- A mesura que es van fent grans, aquesta imatge de sí mateix és més i més important. Els nens, des dels 9 anys, comencen a tornar-se una mica introvertits, es prenen estones per isolar-se i reflexionar, per a organitzar i judicar les seves experiències.

- . els nens donen valor al fet que els grans tractin d'una manera personal, diferent de com tracten els altres.

- . Per això és important que els Caps facin un esforç per reconèixer el que té de característic cada un dels nens.

- . D'aquesta manera fan una contribució al creixement d'una personalitat ben diferenciada, forta i reconeguda pels altres.

- L'esforç que fan els nens per a afermar la seva personalitat, és un esforç encara egocèntric, que no té gaire en compte els altres.

Per això és freqüent que hi hagi conflictes en el grup: cadascú vol fer prevaldre la seva idea.

- . La resolució dels conflictes demana molt de tacte per part dels Caps.

Gairabé mai ningú no té tota la raó.

Aleshores és qüestió d'ensenyar-los a escoltar i sopesar les raons dels altres.

D'aquesta manera van mesurant-se amb la realitat, i això també els ajuda a conformar la seva personalitat.

- Normalment, a aquesta edat, els nens han superat els temors de la primera infància i gaudeixen d'un sentiment de confiança en la vida, de confiança que els altres se'ls estimen.
- Això els obre uns anys (fins la pubertat) plens d'estabilitat emocional. Aquesta calma els permet d'obrir-se al món, d'interessar-se per moltes coses, d'actuar amb espontaneïtat i confiança, de tenir fe en els altres (sobretot els grans si no els decepcionen).
- Aquesta confiança els ajuda a aprendre a controlar les seves reaccions i els seus estats d'ànim: els nens poden experimentar sentiments sense tenir necessitat d'expressar-los, poden controlar els seus impulsos.

- És un moment important per a l'edificació d'un equilibri personal.

Cal demanar als nens que s'esforcin per a dominar els esclats d'ira, els comportaments antisocials.

Això pot aconseguir-se amb una exigència clara, dolça i ferma alhora, encoratjadora i basada en la confiança.

Si hi ha nens a qui els resulta més difícil del compte és important de cercar-ne els motius amb els pares i treballar per a solucionar-ho.

- L'actitud bàsica de confiança de que hem parlat, permet als nens d'aprendre a estimar d'una altra manera.

De petits estimaven possessivament a la mare o als pares. Era un amor egocèntric.

Ara van esdevenint capaços d'estimar d'una manera més objectiva: d'estimar a l'altre perquè s'ho val, no perquè em dona satisfaccions.

- D'altra banda, els nens van guanyant autonomia personal:

- poden fer més coses i saben quines els agraden.

- comencen a saber el que volen (diferent del que desitgen). Comencen a distingir, encara que pel testimoni dels grans, que una cosa és "desitjar" i una altra "tenir el deure de".

- Comencen a construir una voluntat que és diferent del desig i que té unes bases en el sentiment moral, en els valors que veuen en les persones que els envolten i en els que impregnen el seu medi ambient.

. Adoneu-vos que van desenvolupant-se uns principis de:

- . estiamció gratuita dels altres.
- . sentiment del deure, del valor.

Són uns pricipis molt petits, i basats sobretot en el testimoni d'aquelles persones a qui estimen.

Per això és tant important la presència al costat dels nens de persones grans que estimin i que actuïn d'una manera coherent amb les seves opcions.

4. Desenvolupament de la sociabilitat. El grup

- Els Llobatons/Daines més petits estan aprenent a parlar als altres, per fer-se entendre pels companys.

Això no us ha d'estranyar, si us heu fixat com els nens petits parlen sovint tots al mateix temps, de coses diferents i sense escoltar-se els uns als altres.

- Els Llobatons/Daines més grans, que ja han après a parlar per als altres, estan fent l'aprenentatge d'escoltar el que diuen els companys i de comprendre les idees que el volen comunicar.

. Evidentment, no us ha d'estarnyar que, sovint, les converses no portin enlloc i que les reunions de la Unitat siguin difícils.

Però també heu d'entendre que podeu contribuir a que els nens facin aquest aprenentatge.

Els Llobatons/Daines parlen per a sí mateixos i per al Cap, no per als companys. Igualment, no solen escoltar-se els companys i sí en canvi al Cap. Si el Cap fa com de "repetidor de TV" els missatges dels uns poden arribar millor als altres.

- Els Llobatons/Daines estan en l'edat d'aprendre a posar-se en el punt de vista dels altres, estan descobrint la reciprocitat.

Però això no es fa de cop, sinó que és un pas lent de la "lleï del més fort" a la companyonia.

- A poc a poc, però, va neixent un sentiment de companyonia.

La companyonia no és encara l'amistat. La companyonia és un sentiment d'igualtat i de solidaritat, però no té en compte encara el caràcter més personal de les relacions d'amistat.

. És importantíssim ajudar els nens a comprendre que el seu punt de vista no és l'únic, que n'hi ha d'altres.

Això no ho aprendran per discursos. Ho aprendran fent-ho. I ho faran si en les discussions hi ha un clima tranquil, que condueixi al diàleg.

Aconseguir això no és imposar, sinó donar una base a l'autonomia.

- En els jocs i altres activitats es planteja el problema de les diferències d'aficions entre els nens i les nenes. Però aquest no és el problema-clau.

- Els nens comencen a jugar jocs amb regles i reglaments.

I això els planteja el problema de la justícia del reglament: el reglament ha d'ésser igual per a tots i ha de servir per a saber qui guanya i qui perd.

Cal posar-se d'acord per a saber quina és la regla que arbitra el joc.

- Les regles dels jocs són la base de l'aprenentatge de les normes de la vida en grup: jugar imposa la necessitat de regles; més tard, s'apliquen regles i normes per a regular altres problemes de la vida del grup. Això arriba cal els 9 anys.

- Sovint es comencen els jocs sense regles precises. Les regles s'estableixen passada una estona per a solucionar conflictes.

És a dir, primer fan i després regulen.

En canvi, altres vegades, accepten des del primer moment les regles que els puguin proposar els grans.

- Això mateix és el que succeeix amb les normes de vida del grup (i de la Unitat):

- . Si els Caps fan unes propostes de normes ben explicades i raonades, els nens tenen tendència a acceptar-les.
- . Però el seu procés intel·lectual normal parteix de l'experiència. De forma que és millor que s'arribi a establir normes després d'haver tingut l'experiència que s'ha de solucionar tal o qual problema.
- . D'aquesta manera, cada grup va establint de forma força natural les seves normes de convivència, va adoptant un comportament cada dia més socialitzat, va aprenent a desenvolupar un clima de cooperació.

I cal tenir-ho molt present, sense que això signifiqui que els nens superin del tot la seva actitud encara ego-cèntrica davant dels altres.

- Les regles del joc són la primera experiència personal que fan els nens de la necessitat que hi hagi normes.

Els problemes que planteja la vida col·lectiva del grup són situacions que només poden resoldre mitjançant regles i acords concrets que tothom es compromet a complir.

Els Caps tenen una feina a fer en aquest terreny:

- . D'una banda, partir dels problemes concrets per ajudar els nens a arribar a acords concrets.
- . D'altra banda, utilitzar prudentment la seva autoritat per proposar als nens normes i valors que els serveixin de referència.
- . I també fer del diàleg quelcom de normal en la vida del grup. Parlant quan cal.

- El grup és, a aquesta edat, un grup on hi ha força problemes de convivència.

I, a més a més, els nens tenen dificultats per a formular-se i explicar quins són els seus problemes col·lectius.

Però ja s'ha apuntat quines són les línies de solució d'aquests problemes:

- . Les habituds que els nens ja tenen assolides: ells ja saben que hi ha coses que han de fer-se i d'altres que no. Ho han d'anar aprenent per experiència i perquè els grans els ho han dit o imposat.
 - . Uns principis morals basats en l'acord: el joc els ha ensenyat que és imprescindible posar-se d'acord per gaudir.
 - . La presència dels Caps que, d'alguna forma, exigeixen que les situacions conflictives siguin solucionades. I que si guin solucionades d'acord amb una certa proposta de valors.
- Si els nens van vivint i solucionant els seus conflictes d'aquesta manera, al llarg del temps es crea com una tradició del grup, un estil de fer que queda com una adquisició del grup.
- Això que s'ha explicat no és igual pels LL/D grans que pels petits:
- . El grup de 7-8 anys té poca cohesió, és poc estable i té poca capacitat d'organització i cooperació prolongada.
 - . En canvi, cap els 9-10 anys ja han fet molts dels aprenentatges que s'han exposat anteriorment i van superant moltes d'aquestes deficiències.
 - . Aquesta diferència, que es veu en molts aspectes de les relacions socials entre els LL/D, ens pot fer pensar en la conveniència que els petits (7-9) i els grans (10-11) formin grups diferents.
- Els Caps poden representar per al grup un paper de continuïtat entre un nen i l'altre.
- Com que, en major o menor grau, gaudeixen de la confiança de tots, constitueixen el primer ciment de solidaritat del grup.
- Els Caps poden contribuir a clarificar les situacions de conflicte entre els nens basant-se en les capacitats dels nens per a sortir-se'n.
- Fent-ho d'aquesta manera, no els treuen les castanyes del foc, sinó que, a més, els fan créixer.
- Finalment, els Caps poden representar unes opcions personals i poden fer una proposta al grup, que l'impulsi a caminar per unes vies d'entesa i de progrés.